

nával jednak o restrukturalizaci vědecké a výzkumné základny v Německu, např. *R. Mayntzová* (Max-Planck-Institut für Gesellschaftsforschung, Kolín n. R.) či obecněji o úloze společenských věd a vědců v systémové transformaci (*Paul Tamás*, Hungarian Academy of Science, Budapešť).

Závěrečný pátý blok referátů přinesl nejobecnější témata, týkající se aktérů transformace a možných řešení transformační krize. *W. Merkel* (Johannes-Gutenberg-Universität, Mainz) se ve svém vystoupení zaměřil na formy systémové změny a jejich vliv na konsolidaci demokracie. Systémovou změnu chápe jako institucionalizaci podstatně jiných kritérií způsobu získávání a ztráty mocenských pozic, která zahrnuje politicko-institucionální a sociálně-ekonomické transformační procesy. *S. Padgett* (University of Liverpool) se věnoval ekonomickým zájmovým skupinám v postkomunistických zemích a problému obnovy a fungování občanské společnosti. Artikulace ekonomických zájmů je ovlivněna třemi faktory: globali-

zaci ekonomiky, technologickými inovacemi a restrukturalizací výroby a konečně kolektivní artikulací zájmů. Malé národní firmy, umožňující individuální artikulaci zájmů, pomalu mizí a vyjednávání musí být institucionalizováno. Odvětvový princip vyjednávání, který dosud převažuje v postkomunistických zemích, začíná ustupovat v podmínkách počínajícího působení nadnárodního kapitálu univerzálnější reprezentaci zájmů a vyjednávání.

Konference se snažila zaměřením referátů i diskusí o důkladnější teoretické zhodnocení uplynulého období transformace a o odpověď na otázku, zda se jedná o „konec začátku“ nebo „začátek konce“ transformace. Ačkoliv předmětem zájmu byla především transformace v Německu a hlavně nových spolkových zemích, průběh transformace a společenská reflexe transformačních procesů, i přes odlišnost transformační strategie v Německu a např. České republice, skýtá zajímavé možnosti komparace a mnohá poučení.

Zdenka Mansfeldová

Osobní počítač a lidský potenciál

Osobní počítač a lidský potenciál bylo téma semináře, který uspořádala dne 24. září katedra sociologie FF UK spolu se sekci sociologie průmyslu Masarykovy české sociologické společnosti. Impulsem byl stejnojmenný výzkumný úkol, řešený v rámci grantu GA ČR od roku 1995 na katedře sociologie a výchozím materiálem sborník statí, obsahující především široký, multidisciplinární přístup k řešení problému.

Řešitelé se pokusili z různých úhlů pojednat fenomén, vstupující do života společnosti i jednotlivců, a jehož dopady zasahují do mnoha vědních oborů. Předmětem analytických úvah se stala specifika uvolňování lidského potenciálu v souvislosti s technickými inovacemi a úskalí ve využití výpočetní techniky při práci s informacemi, ale také reflexe změn v uplatnění PC v organizaci a rodině. Rozsáhlá stat' byla věnována počátkům multimediálního životního stylu; ve sborníku jsou uvedeny i speciální souvislosti zavádění výpočetní techniky, jako je např. sociolingvistika nebo ergo-

nomické důsledky práce na počítači. Sborník byl poskytnut účastníkům semináře.

V přednesených referátech se *Lenka Šulová* z katedry psychologie FF UK věnovala vztahu počítač-rodina. Připomněla potřebu zkoumání tohoto vztahu a nastínila situaci výpočetní techniky u nás z hlediska jejího uplatnění v rodině a ve škole. Uvedla dále význam vzdělání v oboru výpočetní techniky, konstatovala, že v rodinách se PC využívá dosud v omezené míře, a poukázala na možnost negativních vlivů na dospělé i děti: gamblerské aspekty, interpersonálních vztahů, zdravotní aspekty. Trvalou otázkou zůstává, jak budou osobní počítače ovlivňovat komunikaci v rodině.

Ivana Bozděchová (katedra českého jazyka FF UK) referovala o sociolingvistických hlediscích ve výpočetní technice, konstatovala zásadní vliv angličtiny na pojmosloví a zdůraznila potřebu péče o čistotu a srozumitelnost jazyka, používaného v komunikaci s počítačem i v návodech a uživatelských příručkách. *Emil Mleziva* informoval přítomné o významu výpočetní techniky pro oblast komunikace a upozornil na zneužívání výpočetní techniky k šíření dezinformací, k narušování informační